

15.1.2021

Asia: VN/26275/2020

Ympäristöministeriön lausunto valtioneuvoston periaatepäätöksestä lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi

Ympäristöministeriö kiittää tilaisuudesta lausua valtioneuvoston periaatepäätöksestä lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Ympäristöministeriö pitää periaatepäätöstä yleisesti kannatettavana ja perusteltuna. Hallituksen Suomelle asettama 2035 hiilineutraaliustavoite on erittäin kunnianhimoinen ja vaatii toimia kaikilla sektoreilla. Ympäristöministeriö on ollut edustettuna fossiilittoman liikenteen työryhmässä, jonka työ on pohjistanut tämän periaatepäätöksen tekemistä. Tässä yhteydessä ympäristöministeriö kiinnittää huomiota myös marraskuussa 2020 valmistuneeseen valtioneuvoston selvitykseen uusiutuvien lentopolttoaineiden jakeluelvoitteesta (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162600>), jossa on tutkittu tarkemmin jakeluelvoitteen soveltuvuutta lentoliikenteeseen.

Ympäristöministeriö pitää lentoliikenteelle asetettavia tavoitteita kunnianhimoisina. Periaatepäätöksen toimenpiteiden toteuttamisen kautta valtioneuvoston tavoitteena on vähentää kotimaan ja Suomesta lähtevän kansainvälisen lentoliikenteen päästöjä vuoden 2018 tasosta laskettuna 15 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 50 prosenttia vuoteen 2045 mennessä. Kotimaan lentoliikenteen tulisi olla päästötöntä vuonna 2045.

Lentoliikenteen päästöjen vähennyskeinoja ovat uuden energiatehokkaamman teknologian käyttöönotto, operationaaliset parannukset sekä uusiutuvat lentopolttoaineet. Lisäksi päästöjä voidaan pyrkiä vähentämään hinnoittelun keinoin joko erilaisten verojen tai markkinamekanismien kautta. Lentoliikenteen osalta hinnoittelun merkittävyyttä on lisännyt se, ettei päästöjen kasvua ole pystytty ehkäisemään toistaiseksi teknologisin keinoin. Haasteena lentokoneiden teknologiaan ja energiatehokkuuteen perustuville päästövähennyskeinoille on, että lentokonekanta uusiutuu kuitenkin melko hitaasti, sillä lentokoneen keskimääräinen käyttöikä on noin 20–25 vuotta.

Uusiutuvat polttoaineet ovat tärkeä päästövähennyskeino lentoliikenteessä. Valtioneuvoston selvityksessä uusiutuvien lentopolttoaineiden jakeluelvoitteesta ei pystytty arvioimaan hallituksen tavoitteena olevan 30 % jakeluelvoitteen tuomia riskejä Suomen lentoliiketoiminnalle tarkasti. Näyttäisi kuitenkin siltä, että jakeluelvoitteen lisäkustannus eri reiteillä on hyvin maltillinen lipun hintaan nähden (1 – 71 EUR/matkustaja), muttei ole varmuutta pystytäänkö kustannuksia siirtämään matkustajille alan ollessa hintakilpailtu.

Kustannusten siirtämisen mahdollisuus näyttäisi riippuvan Suomen sisäisten ja Suomen kautta lennettyjen lentojen osalta eri reittien erilaisesta kysynnänhintajoustosta. Kotimaan lennoissa kaikki lentoyhtiöt kohtaisivat saman kustannusrasituksen ja kustannus siirtyisi todennäköisesti lentolipun hintaan, kun taas kauttakulkennoissa kaikki yhtiöt eivät kohtaa samaa kustannusrasitusta jakeluelvoitteesta ja kustannusta ei voitaisi välttämättä siirtää täysimääräisenä. Asiaa on kuitenkin vaikea arvioida tarkasti, koska kustannusten siirtämiseen liittyy kansainvälisen kauttakulkiikenteen tapauksessa monien eri kilpailevien lentosolmukohtien ja valtioiden kokonaiskustannusrakenne. Ympäristöohjausta ja erilaisia muita kauttakulun kustannuksia on myös muissa maissa ja Suomella on tiettyihin reitteihin edullinen maantieteellinen asema. Tästäkin syystä ympäristöministeriö pitää

kannatettavana selvittää tarkemmin myös kansallisen lentoveron vaikutuksia kokonaiskustannuskilpailukykyyn.

Ympäristöministeriö yhtyy periaatepäätöksen näkemykseen, että Aasiaan suuntautuvan lentoliikenteen kasvaessa voimakkaasti seuraavat vuosikymmenet olisi myös nopeammalla ja kestävämmällä pohjoisella yhteydellä hyvät mahdollisuudet kehittyä ja kasvaa kansalliset ilmastotavoitteet huomioiden.

Ympäristöministeriö myös toteaa, että tietyillä sektoreilla, kuten lentoliikenteessä, vaihtoehtoisten käyttövoimien käyttöönoton mahdollisuudet ovat lyhyellä aikavälillä rajalliset ja siksi uusiutuvien polttoaineiden käyttöä tulee tulevaisuudessa ohjata kansallisin ja kansainvälisin päätöksin erityisesti näille sektoreille.

Ympäristöministeriö katsoo, että lentokenttä toiminnassa tulisi keskittyä ensisijaisesti päästöjä vähentävään toimintaan päästöjen kompensoinnin sijaan. Periaatepäätöksessä mainittu työkoneiden ja -laitteiden käyttöön sopiva uusiutuva kevyt polttoöljy on jo myös tuotu rajoitetusti markkinoille Neste Oy:n puolesta. Koska se kuuluu biopolttoöljyn jakelovelvoitteen piiriin, sen käytöllä ei kuitenkaan voida saavuttaa kansallista veloitetta suurempaa päästövähennystä. Kansallisesta näkökulmasta yritysten ei tulisi priorisoida sen käyttöä muiden päästövähennyskeinojen kustannuksella.

Ympäristöministeriö pitää kannatettavana, että periaatepäätöksen täytäntöönpanon etenemistä seurataan puolivuositain ilmasto- ja energiapolitiisessa ministerityöryhmässä.

Ympäristöministeriö toteaa, ettei sillä ole muuta huomautettavaa lausunto valtioneuvoston periaatepäätöksestä lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Ylijohtaja Leena Ylä-Mononen

Erityisasiantuntija Ville Laasonen